

Forskningsöversikt: Flickor och unga kvinnor i kriminella gäng

Risikfaktorer, delaktighet och stödinsatser

Linda Arnell, Maria Moberg Stephenson & Maria A. Vogel

Förord

Regeringen har gett Barnombudsmannen i uppdrag att tillämpa ett genusperspektiv i det brottsförebyggande arbetet. Myndigheten ska ta del av internationella och nationella erfarenheter av att förebygga att flickor rekryteras och utnyttjas i kriminella nätverk. Barnombudsmannen ska enligt uppdraget särskilt samla in flickors åsikter och egna erfarenheter om hur de kan skyddas från att påverkas och utnyttjas i kriminella aktiviteter.¹

I Barnombudsmannens årsrapport 2023² lyfte myndigheten behovet av att öka kunskapen om flickor i kriminella miljöer genom att kartlägga deras bakgrund, rekryteringsvägar och roller i kriminella miljöer för att på detta sätt kunna identifiera brister i samhällets förmåga att förebygga kriminalitet. Denna forskningsöversikt syftar till att möta detta kunskapsbehov genom att ta del av internationella och nationella erfarenheter genom rapportens tre delar: flickor och unga kvinnors vägar in i kriminalitet, flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng och arbetet med flickor och unga kvinnor i gäng.

Barnombudsmannen har gett i uppdrag till Linda Arnell,³ Maria Moberg Stephenson⁴ och Maria A. Vogel⁵ att ta fram en forskningsöversikt.⁶ Linda Arnell, Maria Moberg Stephenson och Maria A. Vogel ansvarar för innehållet i forskningsöversikten.

¹ Uppdraget att särskilt samla in flickors åsikter och egna erfarenheter om hur de kan skyddas från att påverkas och utnyttjas av kriminella aktiviteter redovisas i rapporten "*För det är det enda man har*": Flickors röster om brott och brottsliga miljöer, Barnombudsmannen, 2024.

² Barnombudsmannen. "*Jag hade vitt hjärta*": Tidiga samhällsinsatser för att stärka barn och förebygga kriminalitet. Stockholm: Barnombudsmannen, 2023.

³ Universitetslektor vid Institutionen för socialt arbete, Umeå universitet.

⁴ Universitetslektor i socialt arbete, Karlstad universitet.

⁵ Forskare vid Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

⁶ Linda Arnell, Maria Moberg Stephenson och Maria A. Vogel bedriver för närvarande den första intervjustudien om flickor och unga kvinnor i gäng i en svensk kontext.

Innehåll

Förord	2
Innehåll.....	3
1. Inledning	3
1.1 Vad är ett gäng?.....	4
1.2 Metod och rapportens upplägg	4
2. Flickor och unga kvinnors vägar in i kriminalitet – en teoretisk introduktion.....	6
2.1 Kort om riskfaktorer för gängmedlemskap	8
3. Flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng – en kunskapsöversikt.....	9
3.1 Riskfaktorer för flickors och unga kvinnors delaktighet i gäng	9
3.2 Flickor och unga kvinnors motiveringar till varför de är med i gäng.....	11
3.3 Sociala relationer	13
3.4 Gängens maskulinitets- femininitets- och sexualitetsnormer	14
3.5 Flickor och unga kvinnors roll och funktion i gängsammanhang.....	16
3.6 Utsatthet och viktimisering	18
4. Arbetet med flickor och unga kvinnor i gäng – en övergripande genomgång	20
5. Avslutande diskussion	22
6. Referenslista.....	23

1. Inledning

De senaste åren har gängkriminalitet hamnat högt upp på agendan i Sverige, såväl hos politiker och media som hos allmänheten. Kriminalitet, inte minst grov sådan, har historiskt alltid varit förknippat med män och fokus har följaktligen sällan riktats mot flickor och kvinnors involvering i kriminella gäng. Från internationell, främst angloamerikansk, forskning vet vi samtidigt att det inte är ovanligt att flickor och kvinnor deltar i gängkriminalitet. Samtidigt är forskningen om deras gänginvolvering i en svensk kontext nästintill obefintlig. I denna kunskapsöversikt sätter vi fokus på flickor och unga kvinnor i gäng. Med flicka åsyftas de under 18 år, medan ung kvinna åsyftar unga vuxna vilka i en svensk kontext vanligtvis rör de mellan 18–24, men ibland sträcker sig till 29 år (Ungdomsstyrelsen, 2010).

I en angloamerikansk forskningskontext har intresset för gäng en lång tradition, med sina rötter i journalistiskt berättande och samhällsvetenskaplig forskning (Moore, 2007). Historiskt har forskning om ungdomsgäng handlat om pojkar och män, exempelvis Thrashers (1927/2013) stilbildande undersökning *The Gang: A Study of 1313 Gangs in Chicago*, Foote Whytes (1943/2010) klassiska *Street Corner Society* och Andersons (1999) *The Code of the Street*. Dessa studier har samtliga haft stor betydelse och de diskuterar bland annat stadens och bostadsområdets inverkan på gängbildningar, sociala strukturer och de sociala problem som följer. De tar även upp frågan om makt och maktlöshet och betydelsen av respekt bland pojkar och män i gäng, samt hur detta kan relateras till brist på arbete, rasism, missbruk och avsaknad av framtidstro. Forskningens intresse för gäng fokuserade alltså från början på staden och den sociala betydelsen av plats. Senare skiftade fokus till att alltmer handla om unga och utanförskap (Hagedorn, 2008; Moore, 2007). Detta skifte medförde att gängen började förstås som åtskilda från övriga samhället, som egna sociala strukturer. Inom ramen för dessa resonemang framhålls att dagens gäng skiljer sig från hur de sett ut tidigare. Från att ha varit förknippade med bostadsområdet, tillhörighet och respekt beskrivs dagens gäng vara involverade i droghandel, prostitution och utpressning, och förstås i större utsträckning som en alternativ social och ekonomisk struktur (Hagedorn, 2008). Forskningen talar om utanförskap, fattigdom, rasism och en alienation från samhället (se t.ex. Hagedorn, 2008). Liknande diskussioner som förts internationellt finns även inom samtida svensk forskning om gäng och pojkar och unga mäns liv i svenska förorter och även i svenska studier lyfts utanförskap och identifikationen med bostadsområdet fram (se t.ex. Alstam & Forkby, 2022; Hammarén, 2008; Lalander, 2009; Liljeholm-Hansson, 2014; Rostami, 2013; Sernhede, 2007). Det finns därmed en rad historiska såväl som svenska samtida studier som haft stor betydelse för gängforskningen, men de har alla haft fokus på pojkar och unga män. Detta har ofta förklarats med att flickor och unga kvinnor inte är del av gäng i lika stor utsträckning och när de väl är det anses de inte lika delaktiga eller ha lika starka band till gänget som unga män (Moore, 2007). Idag ser vi dock att flickor och unga kvinnor i gäng uppmärksammas allt mer och i en angloamerikansk kontext

har denna grupp, deras delaktighet, utsatthet och livssituation, varit på agendan under de senaste två decennierna.

1.1 Vad är ett gäng?

En av de kriminologiska definitionerna av gäng som vanligtvis används i en europeisk kontext lyder "a street gang (or troublesome youth group) is any durable, street-oriented youth group whose involvement in illegal activity is part of its group identity" (Weerman et al., 2009:20; se även Van Gemert et al., 2008). Denna definition åsyftar därmed grupperingar av unga som är del av ett gemensamt sammanhang/grupp inom vilket brottsliga handlingar begås. Detta innebär dock inte nödvändigtvis att samtliga i gruppen aktivt har deltagit i exempelvis våldshandlingar eller begått brott. I en amerikansk kontext, där forskningen i stor utsträckning baserar sig på självskattningsformulär, bygger definitionen vanligen på frågor som: *Är du med i ett gäng? Har ditt gäng ett namn? Har du varit involverad i ett gängbråk?* för att ringa in personer som själva anser sig vara eller ha varit del av ett gäng.

De olika definitionerna har debatterats av forskare och inom den europeiska kontexten anses det amerikanska sättet att närma sig unga i gäng vara alltför specifikt och därmed begränsande. Detta mot bakgrund av att de "gäng" som unga är del av snarare förstås vara löst sammansatta, många gånger baserade på vänskaps- eller familjerelationer eller att du växt upp på samma plats. Mot bakgrund av detta är det inte heller alltid tydligt om eller när man blev del av denna typ av sammanhang. I USA talas det dessutom ofta om olika initieringsriter för att bli del av ett gäng, något forskare från exempelvis Storbritannien inte ser i samma utsträckning. Här kan tilläggas att forskningen uppmärksammar att de flickor och unga kvinnor som är del av ett gäng, eller med andra ord ett sammanhang där en grupp av ungdomar vars inblandning i olagliga aktiviteter är en del av gruppens identitet, inte nödvändigtvis ser sig själva som del av ett gäng, oberoende av om de exempelvis själva använder våld, begår brott eller brukar droger (Deuchar et al., 2020; Young, 2009).

Denna rapport inkluderar främst studier från USA och Storbritannien, varför det är viktigt att ha med sig de olika kontextuella faktorerna i läsningen, så som definitionen av gäng, gäng som samhällsproblem och de skilda sociala och rättskipande systemen. Därtill skiljer sig bägge dessa kontexter från hur sociala och rättskipande myndigheter fungerar i Sverige och till dags datum är, som nämnts, den svenska forskningen om flickor och unga kvinnor i gäng mycket begränsad.

1.2 Metod och rapportens upplägg

Rapporten består av tre delar. Den första delen – Flickor och unga kvinnors vägar in i kriminalitet – bygger på ett antal centrala texter om den teoretiska utvecklingen inom kriminologin som varit viktiga för att förstå flickor och kvinnors ibland specifika vägar in i kriminalitet. Avsnittet om riskfaktorer för gänganslutning i denna teoretiska del bygger på en forskningsöversikt och ett antal andra studier

som bedömts som relevanta för att ge en övergripande bild, men det ska understrykas att detta avsnitt inte är att betrakta som en uttömmande redovisning av forskningsläget avseende riskfaktorer.

Den andra delen av rapporten – Flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng – bygger på en sammanställning av forskningsartiklar från fyra olika vetenskapliga databaser och innehåller både kvalitativa och kvantitativa studier i syfte att få en bred bild av den kunskap som finns. De databaser som använts är Criminal Justice Abstracts, Criminology Collection, Scopus och Sociological Abstracts. De är valda mot bakgrund av att de inkluderar ett brett spektrum av forskning inom relevanta ämnen som socialt arbete, sociologi och kriminologi. Samtliga artiklar inkluderade är vetenskapligt granskade. Artiklar publicerade före år 2003 har exkluderats. Artiklar där brott, våld och gängtillhörighet tillmäts betydelse för flickor och unga kvinnors liv har inkluderats, medan artiklar som inte på något sätt diskuterar deras livssituation i förhållande till att vara en del av ett kriminellt gäng har uteslutits. Sökningarna resulterade i totalt 1308 artiklar, varav 245 träffar i Criminal Justice Abstracts, 164 i Criminology Collection, 458 i Scopus, and 441 i Sociological Abstracts. Analyserna av dessa artiklar har skett strukturerat och totalt rör det sig om 34 artiklar som ligger till grund för delen om flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng.

I den tredje och avslutande delen av rapporten – Arbetet med flickor och unga kvinnor i gäng – belyser vi forskning om stödinsatser och metoder för att förebygga och arbeta med unga i kriminalitet. Denna del grundar sig delvis på studier från den strukturerade forskningsgenomgången, men utöver detta nyttjas tidigare forskning om flickor och unga kvinnors normbrytande och kriminalitet, samt forskning om pojkar och unga män i gäng för att belysa arbetet med unga i kriminalitet. Rapporten avslutas med en sammanfattande diskussion.

2. Flickor och unga kvinnors vägar in i kriminalitet – en teoretisk introduktion

Brottslighet har alltid varit vanligare bland pojkar och män och länge handlade den kriminologiska forskningen endast om dem. När studier så småningom började inkludera flickor och kvinnor förklarades deras kriminalitet därför med samma teorier som användes för att förklara männens. Under 1970 och -80-talet växte emellertid en feministisk forskarkritik fram som problematiserade hur frågor om kön/genus hanterades i de dominerande kriminologiska teoribildningarna. Kritikerna menade att de vanligaste teoretiska förklaringsmodellerna till varför personer begick brott, såsom social inlärningsteori och självkontroll-teori, negligerade betydelsen av faktorer som kön, men även etnicitet och klass. På så vis, menade man, förutsattes det att dessa teorier förklarade kriminalitet lika bra hos kvinnor som hos män. Den framväxande feministiska kriminologin vände sig emot detta och menade att man behövde förstå flickor och kvinnors specifika vägar till kriminalitet och andra former av normbrytande beteenden. Inledningsvis ledde denna forskardiskussion till två motsatta och övergeneraliserande förståelser. Antingen spelade kön ingen roll alls, kvinnors vägar till brott var identiska med mäns, eller så fanns det en specifik "kvinnlig väg" – den unga kvinnan som blir sexuellt utnyttjad, rymmer hemifrån och på så vis tvingas in i ett kriminellt leverne genom droger och prostitution för att överleva.

Med åren kom forskningen om kvinnors kriminalitet, och försöken att förstå dem, att utvecklas och nyanseras. Den amerikanska kriminologen Kathleen Daly var en av pionjärerna i arbetet med att utveckla och nyansera en teoretisk förståelse av flickor och kvinnors vägar in i kriminalitet. I sin studie av kvinnor dömda i brottsmålsdomstol visade Daly (1992) att den dominerande förståelsen av hur kvinnor hamnar i kriminalitet behövde kompletteras. Vid sidan av det som kallades "street women", de kvinnor som rymde eller kastades ut hemifrån och tvingades försörja sig genom drogförsäljning och prostitution, identifierade Daly ett antal andra typiska vägar in i kriminalitet för kvinnor. En sådan var kvinnor som utsatts för våld och övergrepp i barndomen, som tidigt betraktats som "bortom kontroll" och som "problembarn", och som i vuxen ålder fortsatte använda våld. En annan grupp var de kvinnor vars brott var direkt kopplat till den våldsutsatthet de upplevde i relation till en manlig partner. Dessa kvinnor, menade Daly, hade sannolikt inte blivit föremål för rättssystemet om de inte levt i en våldsamt relation. Ytterligare en grupp var de kvinnor som utvecklade ett kriminellt beteende genom relationer med pojkvänner, vänner eller familjemedlemmar som använde eller sålde droger. En sista grupp som Daly identifierade var de som primärt drevs av ekonomiska begär. Även om vägarna in i kriminalitet skiljde sig mellan dessa grupper kunde Daly konstatera att vad många av dem hade gemensamt var den stora erfarenheten av relationer kännetecknade av våld och utsatthet, i barndom såväl som i vuxen ålder, och där kvinnorna hanterade dessa livssituationer genom illegala handlingar såsom våld och droger.

En sådan förståelse av kvinnors vägar in i kriminalitet, den så kallade *gendered pathways-teorin*, har vidareutvecklats av de amerikanska kriminologerna Meda Chesney-Lind och Lisa Pasko (2013). De menar att flickors utvecklande av kriminella beteenden måste förstås utifrån att de växer upp i ett patriarkalt system. Ungas vägar in i kriminalitet påverkas, menar de, av samhällets genusordning. En central aspekt av flickors involvering i kriminalitet är ur ett sådant perspektiv den stora utsatthet dessa flickor växer upp under. Chesney-Lind och Pasko (2013) pekar på hur flickor ofta drivs eller kastas ut ur hemmet, där de upplevt våld och övergrepp, och på så vis hamnar i livssituationer där överlevnad kan komma att kräva kriminella handlingar. I en amerikansk kontext har det också understrukits hur flickors överlevnadsstrategier, som att rymma hemifrån eller från en placering, i ökande grad har kriminaliserats. Straffrättsystemen i USA och Sverige skiljer sig på många sätt åt, inte minst när det kommer till minderåriga. En kriminalisering av flickors överlevnadsstrategier är därför inte lika påtaglig i Sverige, men det bör noteras att rymma hemifrån (eller från en placering) är ett mycket vanligt skäl till att flickor tvångsomhändertas och placeras i låst vård i Sverige (Pettersson & Vogel, 2023).

Det *gendered pathways*-perspektiv som Chesney-Lind och Pasko (2013) beskriver betonar kopplingen mellan flickors utsatthet och brottslighet, även upp i vuxen ålder. Det handlar inte bara om den utsatthet dessa flickor är föremål för under uppväxten utan också att de utsätts för övergrep av olika slag i de kriminella miljöer de sedan lever i. Detta perspektiv betonar således könsspecifika riskfaktorer för att förstå flickors vägar in i kriminalitet. I en sammanfattning av *gendered pathways*-perspektiv pekar Salisbury och Van Vooris (2009) på hur det vid sidan av detta fokus på de könsspecifika riskfaktorerna också finns forskning som menar att det handlar om faktorer som återfinns hos bägge könen men som är vanligare bland kvinnor. Ytterligare ett *gendered pathways*-perspektiv, menar Salisbury och Van Vooris, betonar att många riskfaktorer visserligen förekommer i lika grad hos både män och kvinnor men att de får specifika effekter för kvinnor, och att man därför behöver väga in betydelsen av kön/genus i förståelsen av varför människor begår brott.

I relation till det sistnämnda är det viktigt att understryka att många studier har visat just att riskfaktorerna för att utveckla kriminalitet och annat normbrytande beteende är ungefär desamma för pojkar och flickor (se t.ex. Steffensmeyer & Allan, 1996; Belknap & Holsinger, 2006). Jämförelser visar att pojkar och flickor som begår brott har liknande sociala uppväxtförhållanden, och att det finns stöd för teoretiska förklaringar till brottslighet oavsett kön. I en studie av Joanne Belknap och Kristi Holsinger (2006) testas författarna tre dominerande förklaringsmodeller för att förstå pojkar och flickors brottslighet. De visar hur *gendered pathways-teorin* inte bara bäst förklarar flickors vägar in i kriminalitet, utan även fungerar väl för att förstå pojkars. Forskarna menar att detta beror på att den, till skillnad från andra teoretiska förståelser av brottslighetens etiologi, lägger fokus på utsatthet i barndomen, något som även gäller för pojkar som utvecklar normbrytande beteenden. Samtidigt understryker Belknap och

Holsinger (2006) att även om utsatthet för sexuella övergrepp, skolavbrott och att rymma hemifrån (vilket är vad de tittat på) är förekommande hos bägge könen är det betydligt vanligare hos flickor. Andra studier har också visat att flickor och kvinnor i kriminalitet generellt har svårare livsomständigheter än pojkar och män (Crewe et al., 2017; De Cou, 2013; Estrada & Nilsson, 2012), samt att det "kostar mer", i form av social exkludering, att vara kriminell för flickor och kvinnor (Estrada & Nilsson, 2012). Oavsett hur vi förstår och förklarar pojkars kriminalitet tycks det med andra ord vara centralt i förståelsen av flickors att ta i beaktande deras utsatthet, och kanske särskilt deras utsatthet för sexuella övergrepp.

2.1 Kort om riskfaktorer för gängmedlemskap

Precis som forskningen om ungdomskriminalitet generellt har forskningen om vad som gör att vissa unga involveras i kriminella gäng i huvudsak fokuserat pojkar och män. Forskning om riskfaktorer grupperar ofta dessa i fem domäner: individ, familj, grupp (peer), skola och lokalsamhälle (community). Överlag är riskfaktorerna för normbrytande beteenden (på engelska: delinquency) och involvering i gäng desamma. I en forskningsöversikt konstaterar O'Brien med kollegor (2013) att riskfaktorer på individ- och gruppnivå, såsom antisociala vänner, prokriminella attityder och tidigare uppvisande av normbrytande beteenden som våld och alkohol- och droganvändning är starkt förknippat med gängmedlemskap. Psykologiska faktorer, såsom exempelvis låg självkänsla, låg empati och depression har inte samma entydiga forskningsstöd. Även när det gäller faktorer rörande familj, skola och lokalsamhälle spretar resultaten. O'Brien med kollegor (2013) konstaterar att även om forskningen inte kunnat identifiera riskfaktorer unika för gänginvolvering, så visar mönstren överlag att gänginvolverade uppvisar fler riskfaktorer än icke-involverade. Det tycks med andra ord handla mer om grad än om art. Den forskning som finns är främst gjord i en amerikansk kontext, men studier indikerar att riskfaktorer generellt är desamma i en europeisk kontext (Haymoz et al., 2014; O'Brien et al., 2013).

Att det finns samband mellan gäng och brottslighet är klarlagt, men en fråga som studerats mycket är hur detta samband ska förstås. En etablerad teoretisk modell är den tredelade som Thornberry med kollegor (1993) tagit fram. Ett sätt att då förstå kopplingen är att det är en *viss typ av individ* som söker sig till gäng eller blir rekryterade. Om den förklaringsmodellen stämmer bör studier visa att gängmedlemmar har hög grad av brottslighet såväl innan som efter tiden i gänget. Denna modell kallas "the selection model". "The facilitation model" bygger istället på antagandet att gäng är *en viss typ av grupp/sammanhang*, vilken främjar brottslighet. En sådan förklaring underbyggs av studier som visar att gängmedlemmar inte är särskilt mycket mer kriminella innan utan blir det genom att gå med. Om den modellen stämmer bör studier visa att gängmedlemmar har lägre nivåer av brottslighet såväl innan som efter tiden i gänget. Den tredje modellen, "the enhancement model", är en kombination av de två tidigare och antar alltså att det både rör sig om att vissa individer rekryteras samt att gängmiljön främjar en ökad brottslighet. För att den modellen ska stämma bör alltså studier visa att gängmedlemmar har högre nivåer än andra

innan de ansluter, men att deras brottslighet ökar när de går med och minskar när de inte längre är gängaktiva. Forskningsstödet tycks starkast för de två senare modellerna (O'Brien et al., 2013), vilket pekar på att gängmiljön i sig är en central faktor för brottslighet.

Huruvida denna kunskap som finns om riskfaktorer och förklaringsmodeller avseende gänginvolvering också är giltig för flickor och unga kvinnor går inte med säkerhet att säga. Det bör dock påpekas att den ovan refererade översikten av O'Brien med kollegor (2013) även inkluderade studier vars undersökningsgrupper inkluderade flickor/unga kvinnor. I en metaanalys som undersökt kopplingen mellan gänginvolvering och brottslighet visar också Pyrooz med kollegor (2016) att denna koppling är robust oavsett kön.

Mot denna bakgrund går vi vidare till vad forskningen säger om flickor och unga kvinnors delaktighet i kriminella gäng.

3. Flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng – en kunskapsöversikt

Den forskning som finns tar upp en rad olika aspekter kring flickor och unga kvinnors liv och delaktighet i sådana kriminella sammanhang som brukar definieras som gäng. I det här avsnittet redovisas denna forskning strukturerat enligt följande: riskfaktorer för flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng; flickor och unga kvinnors motiv till deltagande; sociala relationer; gängens struktur och könsroller; flickor och unga kvinnors roll och funktion; och utsatthet i gängsammanhang.

3.1 Riskfaktorer för flickors och unga kvinnors delaktighet i gäng

Ett antal av de studier som identifierats undersöker riskfaktorer för flickor och unga kvinnors involvering i kriminella gäng. Av dessa pekar såväl amerikanska (De La Rue & Espelage, 2014; Timchenko et al., 2020; Watkins & Melde, 2018) som brittiska (Alleyne & Pritchard, 2016; Ayuong et al., 2018) studier på att gänginvolverade flickor och unga kvinnor uppvisar högre grad av normbrytande beteenden och våldsanvändning jämfört med icke gänginvolverade. Ayuong med kollegor (2018) studerar med hjälp av longitudinella data riskfaktorer för flickors kriminalitet generellt och för involvering i gäng specifikt. Även om studien har vissa begränsningar, inte minst att de modeller som testas förklarar en relativt liten del av variansen, visar resultaten på att strukturella och sociala faktorer i högre utsträckning än psykologiska tycks vara förknippade med flickors involvering i kriminalitet. När det kommer till involvering i kriminella gäng är den enda signifikanta faktorn att flickorna bor i socialt utsatta områden (kännetecknade av graffiti, sönderslagna rutor, hemlösa hundar och kanyler på gatorna, på engelska: social disorganization). Sociala faktorer lyfts även fram i en amerikansk studie (Sule, 2005) där den främsta riskfaktorn beskrivs vara

flickornas närmsta omgivning, eller mer precist huruvida vänner eller familjemedlemmar begår brott och är del av en kriminell miljö.

I en av de brittiska studierna (Alleyne & Pritchard, 2016) ligger fokus på grupp- och individfaktorer. Här jämförs flickor involverade i gäng med de som inte är det avseende självkänsla, hur man värderar social status, attityder mot auktoriteter samt uttryck för hypermaskulinitet. Valet av dessa mått bygger på att de tidigare identifierats i studier av pojkars gänginvolvering. Därtill mäts även grad av normbrytande beteenden (på engelska: delinquency) och sexuell erfarenhet. Resultaten visar att de gänginvolverade flickorna i större utsträckning har begått brott, i högre grad är sexuellt aktiva och har större erfarenhet av sexuellt tvång än jämförelsegruppen. De rapporterar också i högre grad anti-auktoritära attityder. Däremot syns inga signifikanta skillnader avseende självkänsla, värdering av social status eller hypermaskulinitet. Då studiens urval inte är representativt ska resultaten emellertid tolkas med försiktighet.

Även i en amerikansk studie jämförs flickor i gäng med två olika grupper – de som aldrig varit involverade och de som pressats att delta men motstått (De La Rue & Espelage, 2014). Resultaten visar att även om olika former av utsatthet finns hos både de gänginvolverade flickorna och de som motsatt sig involvering så uppvisar de förra högre nivåer av sexuell utsatthet och familjekonflikter. Gänginvolverade flickor har också i större utsträckning rymt hemifrån. Det som tydligast skiljer mellan dessa båda grupper är nivån av normbrytande beteende. Då studien bygger på tvärsnittsdata är det emellertid inte möjligt att avgöra kausaliteten i detta samband, att de gänginvolverade har högre nivåer av normbrytande beteenden kan med andra ord vara en konsekvens av medlemskapet snarare än en orsak. Liknande resultat framkommer i en annan amerikansk studie (Timchenko et al., 2020), som visar att gängtillhörighet bland flickor och unga kvinnor har samband med våldsanvändning och andra normbrytande beteenden. Då dessa data är longitudinella antyder resultaten således att involvering i gäng innebär högre nivåer av normbrytande för flickor och unga kvinnor. Det ska dock understrykas att effektstorlekarna är små varför resultaten ska tolkas med försiktighet. Studien visar också att flickor och unga kvinnor involverade i gäng rapporterar större våldsutsatthet än de som inte är involverade. En annan amerikansk studie (Gilman et al., 2017) undersöker sambandet mellan flickors våldsutsatthet (på engelska: being victimized) och involvering i gäng och konstaterar att det både handlar om att flickor med sådan erfarenhet söker sig till gäng och att flickor utsätts för våld i och med involvering i gäng.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att de studier som redovisas här pekar mot att det precis som för gänginvolverade pojkar handlar om grad, snarare än art, av riskfaktorer då gänginvolverade flickor tycks ha mer omfattande beteendeproblem och olika former av utsatthet jämfört med icke-involverade flickor.

3.2 Flickor och unga kvinnors motiveringar till varför de är med i gäng

Ett annat perspektiv på frågan varför flickor och unga kvinnor är delaktiga i kriminella sammanhang är de studier som tittat på hur de själva motiverar varför de anslutit sig till, eller är med i, gängen.

En anledning som återkommer är status och respekt (Kolb & Palys, 2012, 2016; Moloney et al., 2011). En amerikansk studie visar hur det både handlar om att skapa status och om respekt mellan de unga kvinnorna i gänget. Respekt från andra beskrivs också öka ju fler kriminella handlingar de unga kvinnorna utför, samtidigt som dessa unga kvinnor agerar på de unga männens arena (Kolb & Palys, 2016). I både amerikanska (Kolb & Palys, 2012) och brittiska (Young, 2009) studier beskriver flickor och unga kvinnor också att en viktig aspekt av delaktighet i gänget handlar om att skapa självrespekt. Det handlar om att försvara sig, att ta hand om sig själv och att inte låta någon ta kontroll över en eller bli utnyttjad. Det är också ett sätt för dem att skapa autonomi, och Kolb och Palys (2012) menar att flickor och unga kvinnor i denna kontext får så pass lite respekt från politiskt och socialt håll, liksom från skolvärlden, att gängen blir deras möjlighet att definiera sig själva bortom samhällets stämpling av dem.

I en studie från British Columbia i Kanada intervjuar Gottenbos med kollegor (2018) unga kvinnor om vad som motiverar dem till att bli tillsammans med en gängmedlem. Här handlar det förvisso inte om delaktighet i själva gängen, men dessa unga kvinnor kan ändå ses som en del av de kriminella sammanhangen på grund av sina relationer. Studien visar att de motiverar att inleda relationer med gängmedlemmar med att det ger dem en viss status och möjlighet att leva en glamourös livsstil. De beskriver också att det ger dem trygghet och att en relation med en gängmedlem inger känslor av upprymdhet och befrielse. Vid sidan om status och respekt anges alltså även den glamourösa livsstilen, men även andra ekonomiska aspekter, som att helt enkelt få en inkomst, som anledningar till att delta i gängsammanhang (Amato & Cornell, 2003; Deuchar et al., 2020; Gutierrez-Adams et al., 2020; Medina et al., 2012). Gutierrez-Adams med kollegor (2020) pekar i en amerikansk studie på att de pengar som delaktigheten genererar kan bli en väg till "det goda livet", men att det också kan handla om ekonomisk överlevnad och att kunna hjälpa sin familj (se även Deuchar et al., 2020). Ibland handlar de ekonomiska motiven dock inte alls om drömmen om en glamourös livsstil, utan om att de har finansiella skulder och tvingas ta hjälp av andra gängmedlemmar (Deuchar et al., 2020).

I både brittiska och amerikanska studier uppger flickor och unga kvinnor skydd och trygghet som motiv till varför de är med i gäng. Detta kopplas ofta till boende eller bostadsområde. Att söka sig till gäng för att få en känsla av skydd kan till exempel relateras till att de har en instabil och osäker boendesituation (Voisin et al., 2014). Denna instabilitet handlar bland annat om att de bor i temporära boenden eller är hemlösa efter att ha rymt eller kastats ut hemifrån och i stället "soffsurfar" hos kompisar, sover på gatan eller på andra sätt inte har ett stabilt tak över huvudet (Havard et al., 2021; Young, 2009). Det kan också handla om att

skapa en känsla av skydd från utsatthet kopplat till bostadsområden med, vad som benämns som, lägre kvalitet eller social desorganisation (Auyong et al., 2018; Voisin et al., 2014). I en studie från USA beskriver flickor och unga kvinnor att de gått med i gäng för att skaffa sig status i ett visst bostadsområde vilket därmed inger en känsla av skydd och trygghet, eller helt enkelt att gängmedlemskapet är en säkerhetsmekanism som skyddar mot hot i bostadsområdet (Marzo, 2020). Frågan om skydd som motivering till delaktighet kan också handla om att de genom gängen vill få skydd från andra gängmedlemmar (Medina et al., 2012). I en amerikansk studie lyfts också tidigare erfarenheter av gängrelaterat våld och erfarenheten av att en familjemedlem dödas som en anledning för att hämnas (Gutierrez-Adams et al., 2020). Delaktighet i ett gäng kan ge ett visst våldskapital, vilket för med sig en känsla av makt och en möjlig väg till hämnd.

Studier visar också att en del flickor och unga kvinnor väljer att bli delaktiga i gäng som en frigörelse från våld och konflikter i hem och skola. Deuchar med kollegor (2020) intervjuar flickor och unga kvinnor i både USA och i Skottland där gängen för flera av dem erbjuder ett alternativ till konfliktfyllda och dysfunktionella familjer eller våld i hemmet och ses därmed som en väg ut ur tidigare erfarenheter. Droganvändning och kriminalitet inom familjen kan också ses som en väg in i gängkontexten då hemmiljön normaliserat en liknande tillvaro som den i gängen. Kolb och Palys (2012) visar också hur gänget blir ett skydd från en uppväxtmiljö med föräldrars drogmissbruk och kriminalitet, samt utsatthet för våld och sexuella övergrepp. Här tas även skolan upp då den beskrivs som en miljö där droger och våld förekommer samt att skolan misslyckas med att ge stöd till dessa flickor. Situationen i hemmet och skolan skapar därmed en känsla av maktlöshet som leder flickor och unga kvinnor till gäng där de upplever att de får skydd, kärlek, acceptans och en form av familj de tidigare saknat. Gänget blir ett sammanhang där de kan känna att de är någon och en del av någonting.

Just tillhörighet och gemenskap beskrivs av flickor och unga kvinnor som anledningar till att de är med i gäng. Gutierrez-Adams med kollegor (2020) intervjuar unga kvinnor som var med i kriminella gäng som tonåringar. Flera av motiven till att gå med som beskrivs är de som redan nämnts ovan, men studien visar att ytterligare ett motiv är att gängen ses som pålitliga, och att de upplever en form av tillhörighet. Gängen ger dem kärlek och uppmärksamhet – någonting de saknar från andra håll. En kvantitativ amerikansk studie (Amato & Cornell, 2003) visar att den huvudsakliga anledningen som flickor anger som anledning till att vara med i gäng är att "vara med vänner" och "för nöje och spänning."

Till skillnad från studier som undersöker hur flickor och unga kvinnor motiverar varför de deltar i gängsammanhang visar Young (2009) i en studie från Storbritannien att det inte alltid handlar om att välja att gå med. Här framträder en bild av hur gängen snarare består av en grupp vänner som formats i skolan, inom vårdsystemet, eller i huskomplexen där de bor. Gänget är alltså inte något man "går med i" utan det bygger på relationer formade i andra sammanhang, och är på så sätt ett exempel på de skillnader i definitioner mellan amerikansk och

brittisk kontext som nämndes inledningsvis. Också här lyfts betydelsen av gängets gemenskap, men inte genom att flickorna och de unga kvinnorna är med i grupperingarna för att få skydd, istället är de sociala relationerna framträdande, vilka i sin tur blir ett sätt att slippa eventuella problem som finns hemma (Young, 2009). I dessa grupper ges möjlighet att skapa relationer med andra som delar liknande livserfarenheter och i gemenskapen upplever flickorna och de unga kvinnorna att de kan skapa självrespekt och få förståelse och stöd. De flesta av flickorna och de unga kvinnorna i studien beskriver inte själva att de är med i ett gäng utan att gruppen de känner tillhörighet till är "gäng-liknande", medan "gäng" snarare är de som har en logga och gör hemska saker mot andra. Även Deuchar med kollegor (2020) påpekar skillnaden mellan, i deras fall, USA och Skottland, där flickor och unga kvinnor i USA definierar sig som gängmedlemmar i högre grad, medan flickorna och de unga kvinnorna i Skottland i stort sett aldrig ger sig själva den stämpeln.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att flickor och unga kvinnor motiverar delaktighet i gäng, eller grupperingar där kriminalitet pågår, på många olika sätt, men att betydelsen av gängets sociala relationer löper som en röd tråd genom många av motiven.

3.3 Sociala relationer

De sociala relationerna har inte bara betydelse för varför man blir del av en gängmiljö, de inverkar också på hur flickor och unga kvinnors liv formas inom ramen för en gängmiljö (Deuchar et al., 2020). Några studier visar på hur gängdeltagandet på olika sätt kan kopplas till familjen. Det handlar om att flickor och unga kvinnor som är eller har varit med i ett gäng i högre grad än andra rapporterar att någon i familjen är del av ett gäng (De La Rue & Espelage, 2014; se även Kolb & Palys, 2012), men också att unga kvinnors delaktighet i gäng blir ett sätt att kunna hjälpa sin familj ekonomiskt (Gutierrez-Adams et al., 2020). Flera studier diskuterar sociala relationers negativa inverkan och hur familjens erfarenheter av gäng eller en otrygg uppväxtmiljö får negativa effekter (se t.ex. Gutierrez-Adams et al., 2020). Här lyfts också sådant som låg föräldrakontroll och dålig kommunikation med föräldrarna, vilket både kan förstås som en riskfaktor och något som påverkar hur flickor och unga kvinnors liv och livsvillkor ser ut när de lever i en kriminell miljö (Voisin et al., 2014). En studie visar dessutom att det är vanligare bland flickor och unga kvinnor i gäng, jämfört med pojkar och unga män, att ha ett syskon som haft kontakt med rättssystemet (Hayward & Honegger, 2014). Samtidigt kan gänget också vara ett substitut för familjen, som ersätter dess funktion som arena för tillhörighet och sammanhang (Kolb & Palys, 2012; Young, 2009) vilket diskuterades i föregående avsnitt.

En annan aspekt av sociala relationer är flickor och unga kvinnors relationer med gänganslutna pojkar och unga män. I Youngs (2009) brittiska studie beskrivs att flickorna och de unga kvinnorna har vänskapsrelationer med de unga männen i gänget, och till skillnad från annan forskning (jämför t.ex. Havard et al., 2021; Quinn et al., 2019) beskrivs dessa inte som påtvingade eller manipulerande.

Vänskapsrelationerna kan dock leda till sexuella relationer, även om det inte framträder som normen, och här finns också berättelser om övergrepp, särskilt i relationer med äldre män.

Flera studier undersöker vad det betyder för unga kvinnors delaktighet i gäng att bli gravid och få barn. Det handlar både om föräldraskapet och relationen till barnet, och den inverkan det har på andra sociala relationer, inklusive relationen till barnets far. För flickor och unga kvinnor som blir gravida och får barn framstår det som viktigt och eftersträvansvärt att vara en bra mamma (Moloney et al., 2011). Hunt med kollegor (2005) visar dessutom att beskedet eller insikten om graviditeten förändrar dessa flickor och unga kvinnors vanor. De börjar dricka mindre, spenderar mindre tid "on the streets" och med sina vänner i gänget, samt undviker andra riskfyllda miljöer och sammanhang. Några försöker bilda familj med pappan, medan andra beskriver hur de insett att de kommer behöva leva som ensamförälder. Studien visar dock att de ofta får oväntat stöd från föräldrar eller kvinnliga familjemedlemmar.

Moloney med kollegor (2011) visar samtidigt att många flickor och unga kvinnor upplever svårigheter när de får barn eftersom de behöver ta stöd från den familj de själva tidigare lämnat på grund av upplevda problem i familjen. Flera i studien beskriver dock att de har fått en närmre relation till sin mamma, men att de samtidigt upplever sig kritiserade och får svårt att leva självständigt som ung vuxen/mamma. Gänganslutna flickor och unga kvinnor som får barn upplever också ekonomiska svårigheter och har ofta begränsad utbildning och sociala nätverk utanför gänget vilket leder till isolering, oro och ångest (Hunt et al., 2005). Samtidigt beskrivs förändringen med att få barn av nästan alla i Hunt med kollegors (2005) studie som positivt, med ökad stabilitet och lugn för att säkra tillvaron och hälsan för sitt barn. Att bli mamma innebär dock inte nödvändigtvis att de lämnar gänget, men frekvensen med vilken de deltar och på vilket sätt de deltar förändras då de spenderar mer tid i hemmet (Moloney et al., 2008).

Avslutningsvis kan konstateras att sociala relationer kan fungera både som push- och pull-faktorer för flickor och unga kvinnor att lämna gängmiljön. Att lämna gänget på grund av att man får barn beskrivs vara accepterat (Deuchar et al., 2020; Moloney et al., 2011). Push-faktorer som lyfts av forskningen som får flickor och unga kvinnor att lämna gängen kan vara sådant som att bevittna våld, utsättas för våld eller att förlora någon (Deuchar et al., 2020).

3.4 Gängens maskulinitets- femininitets- och sexualitetsnormer

Gängmiljön beskrivs ofta vara starkt präglad av tydliga hierarkier, maskulinitetsnormer och våld. Quinn med kollegor (2019) lyfter fram att strukturerna bygger på dikotoma genusroller och en hypersexualitet bland unga män. Unga män i gäng beskrivs också ha ett större motstånd mot auktoriteter och myndighetspersoner och status har en större betydelse än för andra unga (Alleyne & Wood, 2010).

Flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng kan dock ses bryta mot normen för dess strukturer. Deuchar med kollegor (2020) talar exempelvis om gängen som ett socialt sammanhang med en maskulint kodad och våldsam miljö som ser ner på kvinnor. Studien, vilken jämför USA och Storbritannien, belyser dock att det skiljer sig mellan olika kontexter. Den så kallade "bad-girl"-femininiteten och aktivt deltagande i grov brottslighet beskrivs som en del av den amerikanska kontexten men inte alls lika framträdande i Storbritannien. Dock är flickor och unga kvinnor i Storbritannien också aktiva i gänget, till exempel vad gäller droghandel, men deras genusgörande följer mer traditionella femininitetsnormer vilket i denna kontext beskrivs som mer eftersträvansvärt (Deuchar et al., 2020). Kolb och Palys (2016) diskuterar betydelsen av hur flickor och unga kvinnor positionerar sig själva och hur de förhåller sig till femininitets- och sexualitetsnormer inom gänget, vilka beskrivs relatera till samhällsnormer i stort, och valet att delta i kriminella handlingar. Det kan kopplas till hur Deuchar med kollegor (2020) visar att flickor och unga kvinnor själva är medvetna om de könsnormer som finns i gänget och vad det har för konsekvenser och var det placerar dem i hierarkin. Dessa strukturer upprätthålls även genom att flickor och unga kvinnor själva gör skillnad, till exempel genom att de positionerar eller degraderar andra flickor och unga kvinnor och framställer sig själva som respektabla.

Som nämndes inledningsvis finns det i den amerikanska kontexten ofta olika former av initieringsriter för gänganslutning. Quinn med kollegor (2019) visar att exempel på sådana riter för flickor och unga kvinnor är att bli "sexed in" (tvingas ha sex med flera gängmedlemmar vid samma tillfälle), "jumped in" (bli slagen av flera ur det egna gänget), eller "blessed or brought in" (det vill säga att flickan/den unga kvinnan får bli del av gänget mot bakgrund av att en släkting eller familjemedlem är det). De olika initieringsriterna skapar en hierarki mellan flickor och unga kvinnor i gäng och innebär att de som är "sexed in" får lägst status i gänget. Dessutom innebär det att de som är "sexed in" ses som (ständigt) tillgängliga utan möjlighet att säga nej till sex. De flickor och unga kvinnor som är "jumped in" är dock inte heller befriade från påtvingat sex, även de blir uppmanade och tvingade till att ha sex med pojkar och unga män i det egna gänget (Quinn et al., 2019).

Dessa initieringsriter är inte lika förekommande i en europeisk kontext, däremot visar forskningen från Storbritannien att femininitets- och sexualitetsnormer har stor betydelse för hur flickor och unga kvinnor positioneras och vilken status de ges i gängen (Kolb & Palys, 2012). Som redan nämnts behöver flickor och unga kvinnor spela på pojkars och unga mäns arena och utöva kriminella handlingar för att få hög status och respekt i gänget, men detta innebär även att de anammar maskulint kodade kläder och agerande (Kolb & Palys, 2012). De flickor och unga kvinnor som istället anspelar på sin sexualitet och femininitet och involverar sig i sexuella relationer med unga män i gänget ges inte samma status och respekt.

De dikotoma genusroller och den hypersexualitet som beskrivs vara del av maskulinitetsnormerna inom gängen medför, enligt Quinn med kollegor (2019), ett sexuellt riskbeteende i form av att inte använda kondom, att delta i gruppsex

och sexfester och att ha sex under påverkan av droger och alkohol. Detta beskrivs dels som en del av livet i gänget för både flickor/unga kvinnor och pojkar/unga män, dels som något som sker under grupstryck (samt drogpåverkan). Vissa av flickorna och de unga kvinnorna i Quinn med kollegors (2019) studie lyfter dock att dessa erfarenheter inte skiljer sig från andra sexuella erfarenheter, vilket tyder på tidigare erfarenheter av sexuell utsatthet och våld.

Flickor och unga kvinnor i gäng positioneras således efter gängens maskulinitets-, femininitets- och sexualitetsnormer, vilket påverkar deras handlingsutrymme och livssituation och huruvida de ses ha kompetenser och kunskap som är till nytta för gänget (brought or blessed in), eller om det enbart rör sig om att vara tillgänglig för gänget och det som efterfrågas (sexed or jumped in). Det är dock viktigt att komma ihåg de skillnader som finns mellan olika nationella och lokala kontexter samt olika sociala och hierarkiska strukturer inom gängen.

3.5 Flickor och unga kvinnors roll och funktion i gängsammanhang

Att flickor och unga kvinnor är med i gäng eller i grupper där kriminella aktiviteter pågår innebär naturligtvis också att de har någon form av roll och funktion i sammanhanget. Men hur ser deras delaktighet ut?

Som nämndes i avsnittet om riskfaktorer visar studier från både Europa och USA att flickor och unga kvinnor i gäng utövar kriminella handlingar och våld i större utsträckning än de som inte är gänginvolverade. Samtidigt begår pojkar och unga män i gäng fortfarande brott i större utsträckning än flickor och unga kvinnor (Haymoz & Gattis, 2010). Vad gäller brottens allvarlighetsgrad visar två amerikanska studier på skilda resultat. Amato och Cornell (2003) visar att unga kvinnor begår mindre allvarliga brottsliga handlingar än unga män i gäng, medan en nyare studie (Kakar, 2010) visar att de är lika involverade i grövre brottslighet och våldshandlingar som de unga männen. Flickor och unga kvinnors grövre brottslighet sker dock först efter en tid, då de antas ha "acklimatiserat" sig till gängets normer, strukturer och hierarkier och själva försöker få en position inom gänget. I en annan amerikansk studie (Cepeda & Valdez, 2003) är alla flickor och unga kvinnor benägna till någon form av drogmissbruk, brott och riskfullt sexuellt beteende. Här visar det sig samtidigt att vilken roll de har i gänget beror på deras (sexuella) relationer till manliga gängmedlemmar. Vissa är dock mer involverade i droganvändning, kriminella handlingar och våld, och är i större grad också utsatta för fysiskt och sexuellt våld. Dessa positioneras som så kallade "hoodrats", en svåröversatt term som används i nedsättande och stigmatiserande syfte av både andra unga kvinnor och gängmedlemmar (Cepeda & Valdez, 2003).

Mer specifikt, visar studier, handlar de kriminella handlingar som flickor och unga kvinnor utför bland annat om att de antingen bär på eller i sina hem förvarar droger, vapen och pengar (Deuchar et al., 2020; Kolb & Palys, 2016; Medina et al., 2012; Quinn et al., 2019). I en studie från England beskrivs unga kvinnor ge alibi, sälja stulna varor och ordna med så kallade säkra tillhåll (på engelska: safe houses) där manliga gängmedlemmar kan vara när de behöver hålla sig undan

på grund av exempelvis en häktningsorder (Medina et al., 2012). Samma studie visar också att unga kvinnor i gängen konstruerar fällor (på engelska: honey traps) för personer i rivaliserande gäng (Medina et al., 2012). Flickor och unga kvinnor kan också hålla på med vad Deuchar med kollegor (2020) benämner som "stereotypa manliga gängsysselsättningar" såsom våldsamma gängfejder, väpnade rån och bilstölder (se även Haymoz & Gatti, 2010), eller ha en roll på en lägre nivå som innebär exempelvis gatudrogförsäljning eller att vara en så kallad "runner", som hämtar upp eller lämnar av droger (Deuchar et al., 2020). Flera studier visar att just drogförsäljning är en del av flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng, men Moloney med kollegor (2015) uppmärksammar att det kan variera huruvida detta utgör en större del av gängmedlemskapet eller om det är mer av en sidosysselsättning och på så vis inte centralt för gruppidentiteten.

Också i Youngs (2009) studie från Storbritannien framkommer att flickor och unga kvinnor i gäng själva beskriver att de oftast bara hänger och har roligt tillsammans med en grupp kompisar. Samtidigt är det tydligt att de också utövar våld, det beskrivs inte som *ifall* utan *när* det uppstår situationer där det krävs – oftast riktat mot någon i gruppen eller någon de känner. Exempelvis beskrivs hur de är tvungna att ge respons, med våld om nödvändigt, om någon talar illa om någon annan. Här kan vi tala om hur flickor och unga kvinnor använder våld som en form av hämnd, vilket även är framträdande i andra studier. I en fallstudie från Chicago, USA, analyserar Patton med kollegor (2017) ett Twitterkonto som tillhört en ung kvinna som mördats, och som haft en högt uppsatt position i ett gäng. Både tweets och svar från andra gängmedlemmar undersöks, vilket ger en bild av hur gängdeltagandet kan se ut för flickor och unga kvinnor. Det gatuvåld som målas fram i tweetsen är ett brutalt våld i form av en hämnd på en väns mord, men också statussökandet blir tydligt i sammanhanget. I en annan amerikansk studie (Marzo, 2020) av svarta gängmedlemmar framkommer hur våld är ett sätt för flickor och unga kvinnor att skydda sig från sociala orättvisor och utsatthet relaterat till att vara svart. Gängmedlemmarna håller samman och skapar en kollektiv identitet genom ett delat trauma, som Marzo (2020) menar är en konsekvens av strukturella problem och rasistiskt förtryck. Detta är något som både flickorna/de unga kvinnorna och pojkarna/de unga männen i studien hanterar genom våld.

En annan aspekt av flickor och unga kvinnors delaktighet som lyfts i flera studier är hur de ofta går under radarn hos polis och myndigheter vilket utnyttjas av gängen som låter dem utföra kriminella handlingar. I en brittisk studie ger professionella sitt perspektiv på flickor och unga kvinnors deltagande i kriminella gäng (Havard et al., 2021). De ser en risk i att pojkar och unga män manipulerar in flickorna i gängen och/eller till deltagande i så kallade "county lines", där unga genom tåg- eller bussresor transporterar droger till andra städer. Flickor och unga kvinnor, menar de professionella, och särskilt vita från "ordnade" förhållanden, används på grund av sin "osynlighet" och icke-kriminella status. Också Medina med kollegor (2012), som utgår från unga kvinnors egna erfarenheter i England, poängterar att både unga män och polisen ser på flickor och unga kvinnor i gäng

som sekundära vilket får till följd att flickor och unga kvinnors delaktighet, såväl som utsatthet, förminskas eller osynliggörs.

Forskning visar också att flickor och unga kvinnor själva spelar på och utnyttjar de stereotypa bilderna av dem som utsatta och inte delaktiga i kriminalitet i mötet med polis och rättsväsende, och att de därmed kan utföra kriminella handlingar mer obemärkt, men utifrån en högre position (Deuchar et al., 2020). Genom exempel från Skottland ger Deuchar med kollegor (2020) inblick i hur unga kvinnor kan befinna sig i toppen av ett mansdominerat gäng eller se sig som "sin egen chef", och att osynligheten används för att skapa sig en bra position. Samtidigt framkommer att flickorna och de unga kvinnorna i studien också önskar att de blir mer uppmärksammade för sin roll i sammanhanget. I en amerikansk studie, där både unga kvinnor och män intervjuas, framträder ytterligare ett perspektiv på flickor och unga kvinnors osynlighet (Moloney et al., 2015). Där menar de unga männen att flickor och unga kvinnor går mer obemärkta förbi vid drogförsäljning, och att de får mildare straff då det antas att en man ligger bakom. De unga kvinnorna i studien håller med om att de i mindre grad är övervakade av polis, men att det inte handlar om en naiv syn på flickor och unga kvinnor utan snarare om pojkar och unga mäns beteende – att de tenderar visa sig flashiga med olika dyrbara attribut, och att det drar till sig uppmärksamhet. Unga kvinnor är i sin tur "smartare" och diskretare, exempelvis genom att de klär sig så att de smälter in och därmed kan göra jobbet mer obemärkt (ibid.).

Med andra ord, även om flickor och unga kvinnor används för att utföra kriminella handlingar just för att de går under polisens radar betyder det inte nödvändigtvis att osynligheten gör dem till offer. De har också agens i gängen och osynligheten behöver inte bara betyda att de utnyttjas av andra, den kan även utnyttjas av dem själva.

3.6 Utsatthet och viktimisering

Som nämndes i avsnittet om riskfaktorer finns samband mellan gänginvolvering och våldsutsatthet. En brittisk studie som undersöker professionellas perspektiv visar hur gänginvolverade pojkar och unga män upplevs "grooma" flickor i skolmiljö för att rekrytera dem till gängen (Havard et al., 2021). Flickorna beskrivs som att de blir beroende av, och skapar emotionella band till, gängmedlemmar samtidigt som de isoleras från andra relationer. Även deras tidigare erfarenheter av utsatthet (t.ex. problem hemma), drogberoende, ekonomiska skulder, hot om eller reellt sexuellt våld, samt kontroll via smartphones, används för att kontrollera dessa flickor. Att flickor och unga kvinnor, som beskrevs i avsnittet innan, utnyttjas på grund av sin "osynlighet" och därmed är attraktiva för gängen gör också att de förstås som utsatta, och Havard med kollegor (2021) poängterar att professionella riskerar att missa deras specifika situation som *både* aktörer och utsatta.

Det är väletablerad kunskap att flickor och unga kvinnor som lever i kriminella miljöer är utsatta för olika former av våld. Det handlar om våld från pojkar och

män i samma gäng, våld i samband med drogförsäljning, sexuella övergrepp och våld från pojkvänner (Deuchar et al., 2020; Gover et al., 2009; King et al., 2015; se även De La Rue & Espelage, 2014; Peterson et al., 2018). Gover med kollegor (2009) konstaterar att risken att behöva uppsöka läkarvård som en konsekvens av fysiskt våld ökar med över fyrahundra procent för flickor och unga kvinnor som är med i gäng i jämförelse med de som inte är det. Flickor och unga kvinnor i gäng är dessutom i högre grad än flickor och unga kvinnor som inte är del av ett gäng utsatta för "personlig viktimisering", alltså att våldet är riktat direkt mot dem som personer (Timchenko et al., 2020).

Utsatthet för våld i nära relation och vad som beskrivs som "gängrelaterade sexuella övergrepp" skiljer sig enligt Medina med kollegor (2012) från hur våld i nära relation förstås utanför en kriminell kontext. Detta då flickor och unga kvinnor i gäng tvingas hålla våldet hemligt, både för att inte polisen ska bli inblandad, men också för att det inte ska leda till hämnd eller våld inom gänget. I en annan studie om flickor och unga kvinnor som är tillsammans med gänginvolverade pojkar och unga män undersöker Gottenbos med kollegor (2018) bland annat skäl för dem att bryta upp en sådan relation, och finner tre anledningar. Den första handlar om det stigma som det innebär att vara tillsammans med någon i ett gäng medan den andra handlar om att relationen förändras och en initial upplevelse av trygghet och skydd övergår till kontroll och våld. Den tredje anledningen är att flickorna och de unga kvinnorna blir äldre och mognar och med tiden får en större förståelse för vad relationen innebär, så som att inte kunna röra sig fritt i samhället eller risken att pojkvännen antingen blir skjuten eller hamnar i fängelse. I vissa fall beskrivs uppbrottet även innebära en fara för nytt våld och att hoten fortsätter efter att relationen tagit slut. Gottenbos med kollegor (2018) lyfter dock fram vikten av att se dessa flickor och unga kvinnor både som aktörer som väljer att inleda dessa relationer, och som våldsutsatta. Vid sidan av riskerna för våld visar forskning också att såväl flickvänner till gänginvolverade som gänginvolverade flickor och unga kvinnor själva ofta har tidig sexdebut och i lägre grad HIV-testar sig samt löper högre risker för sådant som ångest, depression, posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och alkohol- och droganvändning/missbruk (Kerig et al., 2016; King et al., 2015; Juan & Hemenway, 2016; Medina et al., 2012; Voisin et al., 2014). Unga som är delaktiga i gäng har i större utsträckning än andra ungdomar också självmordstankar, genomför oftare självmordsförsök och självskadande handlingar, vilket gäller särskilt för flickor och unga kvinnor (Juan & Hemenway, 2016).

Vid sidan av gänginvolverade flickor och unga kvinnors ökade våldsutsatthet visar Cepeda och Valdez (2003) också att flickor och unga kvinnor i gäng i högre grad riskerar att komma i kontakt med rättssystemet och att stigmatiseras och marginaliseras av andra tjejer, gängmedlemmar och av samhället i stort. Sammanfattningsvis kan det konstateras att flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng kan ha långtgående konsekvenser, inte minst vad gäller olika former av våldsutsatthet men att det också för med sig problem med droger och sociala

relationer utanför gänget, fängelsevistelser samt osäkra levnadsförhållanden under lång tid (Dziewanski, 2020).

4. Arbetet med flickor och unga kvinnor i gäng – en övergripande genomgång

I en nyligen publicerad svensk kunskapsöversikt (SBU, 2023) sammanställs forskning om psykosociala metoder för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga. Översikten bygger på 43 forskningsstudier (40 amerikanska, två kanadensiska och en skotsk) och understryker att det finns metoder som kan minska både skjutvapenvåld, delaktighet i gäng och fortsatt kriminalitet genom insatser via exempelvis socialtjänst och skola. Exempel som ges är universella insatser i skolan som syftar till att lära barn att hantera konflikter och ta avstånd från kriminalitet, psykosociala frivårdsinsatser som kan handla om att söka arbete eller få hjälp med en missbruksproblematik och insatser mot öppen droghandel som minskar narkotikabrottslighet och i förlängningen minskar kriminalitet och barn och ungas delaktighet i gäng.

De insatser som presenterats i SBU:s kunskapsöversikt diskuteras dock inte specifikt ur ett genusperspektiv och variationen av andelen flickor och unga kvinnor i de studier som utgör grunden för kunskapsöversikten varierar från ca 0–51 procent (SBU, 2023). Internationell forskning belyser dock vikten av att inkludera ett genusmedvetet arbetssätt, vilket innebär att insatser och arbetssätt behöver grunda sig i en medvetenhet om och analys av de föreställningar och normer som rör kön och genus samt de eventuella konsekvenser dessa har. Juan och Hemenway (2016) lyfter exempelvis att det är viktigt att ha ett genusperspektiv i det förebyggande och behandlande arbetet, och att vara medveten om att suicidrisken är särskilt hög för flickor och unga kvinnor. Kakar (2013) i sin tur menar att förebyggande arbete, alternativt att komma in tidigt och arbeta med flickor och unga kvinnor i gäng, är avgörande för att förhindra att de involveras i grov brottslighet, och föreslår individuella "skräddarsydda" metoder som är anpassade och anpassningsbara efter individens behov. Det finns dock en risk med att försöken att arbeta genusmedvetet istället gör att man fastnar i könsstereotyper, vilket får konsekvensen att man missar den komplexa livssituation dessa flickor och unga kvinnor lever under samt att de måste förstås som både aktörer och utsatta (Young, 2009). Flickor och unga kvinnors osynlighet, som uppmärksammas i den här forskningsgenomgången, innebär alltså att de inte ses som *både* aktörer och utsatta och att de därför inte heller får det stöd de behöver, innefattande båda dessa aspekter (Havard et al., 2021; Kolb & Palys, 2012).

Auyong med kollegor (2018) poängterar att det är nödvändigt att använda metoder som är genusmedvetna i arbetet med gänganslutna flickor och unga kvinnor. Deras forskning tyder på att det är viktigt att se till flickor och unga

kvinnors specifika kamrat- och gemenskapsmiljöer för att minska deras kriminalitet och delaktighet i gäng, och de påtalar vikten av insatser som uppmuntrar unga att utveckla prosociala vänskapsband. Dziejanski (2020) framhåller också att deltagandet i gäng för flickor och unga kvinnor innebär en kortsiktig lösning och form av empowerment, men för att nå en långsiktig förändring för dessa flickor och unga kvinnor behövs omfattande sociala reformer och ett djupgående arbete mot marginalisering. Som nämnts visar flera studier att konsekvensen av att vara del i ett gäng för flickor och unga kvinnor ofta är olika hälsoproblem så som ångest, depression och alkohol- och drogmisbruk, samtidigt som det stöd som rör själva delaktigheten i gäng enbart riktar sig till pojkar och unga män (Medina et al., 2012). När flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng osynliggörs, eller inte tas på allvar, finns det därmed en risk att de inte heller får det stöd de är i behov av, ett stöd som behöver inkludera olika hälsoproblem så väl som faktorer som skola, boende och arbete, vilka forskningen diskuterar.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det finns insatser och stöd som har visat sig fungera brottsförebyggande och vara till stöd för de barn och unga som redan blivit del av ett kriminellt sammanhang. Att arbeta genusmedvetet och se till flickor och unga kvinnors specifika situation inom gängen är dock av vikt för att kunna stötta och sätta in välfungerande insatser även för dem. Vilket stöd och vilka insatser som fungerar för just flickor och unga kvinnor i kriminella gäng vet vi som sagt lite om, särskilt i en svensk kontext. Andershed med kollegor (2010) har ställt frågan om vilka insatser som fungerar när det gäller ungdomar i Sverige som begår brott. I deras antologi riktas dock fokus varken mot flickor/unga kvinnor eller mot gäng, men i boken diskuteras svenska utvärderingar av de insatser som vanligtvis används i Sverige. Av de insatser som utvärderas visar metoder såsom KBT-modeller inom Statens institutionsstyrelse (SiS), multisystemisk terapi (MST) och aggression replacement training (ART) inte på några signifikanta skillnader i jämförelse med ordinarie metoder/behandling via socialtjänsten eller på SiS (Ahlgren et al., 2010). Den metod som visat sig ha jämförelsevis positiv effekt är funktionell familjeterapi (FFT), men i relation till flickor och unga kvinnor i gäng bör dessa resultat läsas med försiktighet då de studier som utvärderingen baseras på nästan uteslutande (85–90%) består av pojkar och unga män (Ahlgren et al., 2010).

SBU:s rapport (2023) bidrar emellertid med en viktig diskussion vad gäller överförbarheten till den svenska kontexten och de skillnader som finns mellan Sverige och exempelvis USA och Storbritannien. Dessa skillnader handlar bland annat om de initieringsriter som beskrivs som vanliga i USA till skillnad från Europa, att skjutvapenvåldet i Sverige (trots ökning) är på en mycket lägre nivå än i USA (0,6 % respektive 6,7 % döda per 100 000 invånare) (Brå, 2023; Pew Research Center, 2023), att det i Sverige finns ett nationellt reglerat rättsväsende och att socialtjänstens arbete i Sverige är reglerat genom socialtjänstlagen och att många verksamheter som arbetar med barn och unga i utsatta livssituationer är föremål för tillsyn via Inspektionen för vård och omsorg (IVO), till skillnad från

USA där mycket av det sociala arbetet sker baserat på ideella insatser (SBU, 2023). Sammantaget kan dock sägas att gemensamt för de olika kontexterna är avsaknaden av forskning om och metoder för att förebygga och minska flickor och kvinnors delaktighet i gäng.

5. Avslutande diskussion

Forskning om flickor och unga kvinnors delaktighet i gäng i en svensk kontext är, som påpekats, i dagsläget mycket begränsad både vad gäller hur stor gruppen är och hur delaktighet och levnadsförhållanden ser ut inom ramen för dessa kriminella miljöer. Den internationella forskningen kan dock ge en inblick och ökad förståelse för deras situation och väg in i gängen. Forskningen som sammanställts i denna rapport visar exempelvis att flickor och unga kvinnor i gäng ofta har upplevt olika former av övergrepp och sexuellt våld, att de växt upp med konflikter och våld i hemmet och skolan, samt att deras involvering i gängen ofta kan kopplas till sociala relationer med vänner, syskon, andra familjemedlemmar eller en pojkvän. Samtidigt beskrivs andra anledningar till att flickor och unga kvinnor valt att involvera sig, så som respekt, status, en glamourös livsstil, att få skydd av gänget eller få en känsla av tillhörighet. Den trygghet och tillhörighet som gängen initialt beskrivs bidra med har dock en "baksida" som innefattar psykisk ohälsa, droger, våld och brottsliga handlingar. Dessa dubbla erfarenheter – att de flickor och unga kvinnor som är delaktiga i brottsliga handlingar och lever i de kriminella miljöer som gängen utgör i hög utsträckning också har erfarenheter av sexuella övergrepp, våld och hot – är något forskningen framhåller som avgörande för att förstå och arbeta med denna grupp. I utformandet av insatser och stöd behövs med andra ord en helhetsbild av dessa flickor och unga kvinnors levnadsförhållanden, inkluderat såväl deras utsatthet som deras kriminalitet. Avslutningsvis, och kopplat till detta, framhåller forskare vikten av ett genusmedvetet arbete, vilket också inkluderar ett normkritiskt perspektiv och faktorer som rör genus, etnicitet, funktionshinder, klass, sexualitet och ålder.

6. Referenslista

Ahlgren, T., Andershed, H., Andershed, A-K. (2010). "Vad fungerar i Sverige? Om svenska utvärderingar av insatser till ungdomar som begår brott," I H. Andershed, A-K. Andershed, & K. S. Carpelan (red.), *Ungdomar som begår brott: Vilka insatser fungerar?* (126–149). Gothia Förlag.

*Alleyne, E., & Pritchard, E. (2016). Psychological and behavioral characteristics differentiating gang and non-gang girls in the UK. *Journal of Criminological Research, Policy and Practice*, 2(2), 122–133. <https://doi.org/10.1108/JCRPP-05-2015-0017>

*Alleyne, E., & Wood, J. L. (2010). Gang involvement: psychological and behavioral characteristics of gang members, peripheral youth, and nongang Youth. *Aggressive Behavior*, 36(6), 423–436. <https://doi.org/10.1002/ab.20360>

Alstam, K., & Forkby, T. (2022). Possible selves. Gang passages, projective imaginations, and self-transformations. *Nordic Social Work Research*, 1–13. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2022.2111338>

*Amato, J. M., & Cornell, D. G. (2003). How Do Youth Claiming Gang Membership Differ from Youth Who Claim Membership in Another Group, Such as a Crew, Clique, Posse, or Mob? *Journal of Gang Research*, 10(4), 13–23.

Andershed, H., Andershed, A-K., Carpelan, K. S. (2010). *Ungdomar som begår brott: Vilka insatser fungerar?* Gothia Förlag.

Anderson, E. (1999) *Code of the street: decency, violence, and the moral life of the inner city*. New York: Norton & Company Ltd.

* Auyong, Z. E. G., Smith, S., & Ferguson, C. J. (2018). Girls in Gangs: Exploring Risk in a British Youth Context. *Crime and Delinquency*, 64(13), 1698–1717. <https://doi.org/10.1177/0011128718763130>

Belknap, J., & Holsinger, K. (2006). The Gendered Nature of Risk Factors for Delinquency. *Feminist Criminology*, 1(1), 48–71. <https://doi.org/10.1177/1557085105282897>

Brå. (2023). *Konstaterade fall av dödligt våld. En granskning av anmält dödligt våld 2022*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (Brå); 2023. Tillgänglig från: <https://bra.se/publikationer/arkiv/publikationer/2023-03-30-konstaterade-fall-av-dodligt-vald.html?lang=sv>.

* Cepeda, A., & Valdez, A. (2003). Risk Behaviors Among Young Mexican American Gang-Associated Females: Sexual Relations, Partying, Substance Use, and Crime. *Journal of Adolescent Research*, 18(1), 90–106. <https://doi.org/10.1177/0743558402238278>

Chesney-Lind, M., & Pasko, L. (2013). *The Female Offender: Girls, Women and Crime*. SAGE Publications, Inc.

- Crewe, B., Hulley, S. & Wright, S. (2017). The gendered pains of life imprisonment. *British Journal of Criminology*, 57(6), 1359–1378.
<https://doi.org/10.1093/bjc/azw088>
- Daly, K. (1992). Women's pathways to felony court: Feminist theories of lawbreaking and problems of representation. *Southern California Review of Law and Women's studies*, 2, 11–52.
- De Cou, K. (2013). A gender-wise prison? Opportunities for, and limits to, reform. I P. Carlen (Ed.) *Women and Punishment*. New York: Routledge.
- *De La Rue, L., & Espelage, D. L. (2014). Family and Abuse Characteristics of Gang-Involved, Pressured-to-Join, and Non-Gang-Involved Girls. *Psychology of Violence*, 4(3), 253–265. <https://doi.org/10.1037/a0035492>
- *Deuchar, R., Harding, S., McLean, R., & Densley, J. A. (2020). Deficit or Credit? A Comparative, Qualitative Study of Gender Agency and Female Gang Membership in Los Angeles and Glasgow. *Crime and Delinquency*, 66(8), 1087–1114. <https://doi.org/10.1177/0011128718794192>
- *Dziewanski, D. (2020). Femme Fatales: Girl Gangsters and Violent Street Culture in Cape Town. *Feminist Criminology*, 15(4), 438–463.
<https://doi.org/10.1177/1557085120914374>
- Estrada, F., & Nilsson, A. (2012). Does It Cost More to Be a Female Offender? A Life-Course Study of Childhood Circumstances, Crime, Drug Abuse, and Living Conditions. *Feminist Criminology*, 7(3), 196–219.
<https://doi.org/10.1177/1557085111429783>
- Foote Whyte, W. (1943/2010). *Street corner society: den sociala strukturen i en italiensk-amerikansk slumstadsdel*. Malmö: Égalité.
- *Gilman, A. B., Howell, J. C., Hipwell, A. E., & Stepp, S. D. (2017). The Reciprocal Relationship Between Gang Involvement and Victimization by Peers: Findings from the Pittsburgh Girls Study. *Journal of Developmental and Life-Course Criminology*, 3(2), 151–167. <https://doi.org/10.1007/s40865-016-0046-1>
- *Gottenbos, N., McConnell, K., Bain, A. (2018). Gangster girlfriends in British Columbia: The allure of louboutin, chanel, and tiffany. *Journal of Gang Research*, 26(1), 17–37.
- *Gover, A. R., Jennings, W. G., & Tewksbury, R. (2009). Adolescent Male and Female Gang Members' Experiences with Violent Victimization, Dating Violence, and Sexual Assault. *American Journal of Criminal Justice*, 34(1–2), 103–115.
<https://doi.org/10.1007/s12103-008-9053-z>
- *Gutierrez-Adams, E., Rios, D., & Case, K. A. (2020). Female Gang Members Negotiating Privilege, Power, and Oppression within Family and Gang Life. *Women & Therapy*, 43(3–4), 287–308.
<https://doi.org/10.1080/02703149.2020.1729474>

- Hagedorn, J. (2008). *A world of gangs: armed young men and gangsta culture*. University of Minnesota Press.
- Hammarén, N. (2008). *Förorten i huvudet: unga män om kön och sexualitet i det nya Sverige*. Stockholm: Atlas.
- *Havard, T. E., Densley, J. A., Whittaker, A., & Wills, J. (2023). Street gangs and coercive control: The gendered exploitation of young women and girls in county lines. *Criminology & Criminal Justice*, 23(3), 313–329.
<https://doi.org/10.1177/17488958211051513>
- *Haymoz, S., & Gatti, U. (2010). Girl Members of Deviant Youth Groups, Offending Behaviour and Victimization: Results from the ISRD2 in Italy and Switzerland. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 16(3), 167–182.
<https://doi.org/10.1007/s10610-010-9122-y>
- Haymoz, S., Maxson, C., & Killias, M. (2014). Street gang participation in Europe: A comparison of correlates. *European Journal of Criminology*, 11(6), 659–681.
<https://doi.org/10.1177/1477370813511385>
- *Hayward, R. A., & Honegger, L. (2014). Gender Differences in Juvenile Gang Members: An Exploratory Study. *Journal of Evidence-Based Social Work*, 11(4), 373–382. <https://doi.org/10.1080/10911359.2014.897110>
- *Hunt, G., Joe-Laidler, K., & MacKenzie, K. (2005). Moving into Motherhood: Gang Girls and Controlled Risk. *Youth & Society*, 36(3), 333–373.
<https://doi.org/10.1177/0044118X04266530>
- *Juan, S., & Hemenway, D. (2016). Gang Membership and Suicidality in Adolescents. *Journal of Gang Research*, 24(1), 1.
- *Kakar, S. (2013). Gang Membership and Gender: Does Being a Female Gang Member Affect the Type, Frequency and Intensity of Crimes Committed? *Journal of Gang Research*, 20(2), 27–40.
- *Kerig, P. K., Chaplo, S. D., Bennett, D. C., & Modrowski, C. A. (2016). Harm as Harm: Gang Membership, Perpetration Trauma, and Posttraumatic Stress Symptoms Among Youth in the Juvenile Justice System. *Criminal Justice and Behavior*, 43(5), 635–652. <https://doi.org/10.1177/0093854815607307>
- *King, K. M., Voisin, D. R., & Diclemente, R. J. (2015). The Relationship Between Male Gang Involvement and Psychosocial Risks for their Female Juvenile Justice Partners with Non-gang Involvement Histories. *Journal of Child and Family Studies*, 24(9), 2555–2559. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-0057-7>
- *Kolb, A. & Palys, T. (2012). Are You Down? Power Relations and Gender Reconstruction Among Latina Gang Members in Los Angeles. *Journal of Gang Research*, 20(1), 19–32.
- *Kolb, A., & Palys, T. (2016). Homegirls, hoodrats and hos: Co-constructing gang status through discourse and performance. *International Journal for Crime*,

Justice and Social Democracy, 5(4), 29–44.

<https://doi.org/10.5204/ijcsd.v5i4.334>

Lalander, P. (2009). *Respekt: Gatukultur, ny etnicitet och droger*. Malmö: Liber.

Liljeholm Hansson, S. (2014). *Berättelser om ungdomsgång i förorten. Genus, makt, moral*. Avh., Göteborgs universitet.

*Marzo, L. (2020). Set Trippin': An Intersectional Examination of Gang Members. *Humanity & Society*, 44(4), 422–448. <https://doi.org/10.1177/0160597620951951>

*Medina, J., Ralphs, R., & Aldridge, J. (2012). Hidden Behind the Gunfire: Young Women's Experiences of Gang-Related Violence. *Violence against Women*, 18(6), 653–661. <https://doi.org/10.1177/1077801212453983>

*Moloney, M., Hunt, G. P., Joe-Laidler, K., & MacKenzie, K. (2011). Young mother (in the) hood: gang girls' negotiation of new identities. *Journal of Youth Studies*, 14(1), 1–19. <https://doi.org/10.1080/13676261.2010.506531>

*Moloney, M., Hunt, G., & Joe-Laidler, K. (2015). Drug Sales, Gender, and Risk: Notions of Risk From the Perspective of Gang-Involved Young Adults. *Substance Use & Misuse*, 50(6), 721–732. <https://doi.org/10.3109/10826084.2015.978642>

Moore, J. W. (2007). Foreword. I A. Valdez. (2007). *Mexican American girls and gang violence beyond risk*. Palgrave Macmillan.

O'Brien, K., Daffern, M., Chu, C. M., & Thomas, S. D. M. (2013). Youth gang affiliation, violence, and criminal activities: A review of motivational, risk, and protective factors. *Aggression and Violent Behavior*, 18(4), 417–425.

<https://doi.org/10.1016/j.avb.2013.05.001>

*Patton, D. U., Lane, J., Leonard, P., Macbeth, J., & Smith Lee, J. R. (2017). Gang violence on the digital street: Case study of a South Side Chicago gang member's Twitter communication. *New Media & Society*, 19(7), 1000–1018.

<https://doi.org/10.1177/1461444815625949>

*Peterson, D., Carson, D. C., & Fowler, E. (2018). What's Sex (Composition) Got to Do with It? The Importance of Sex Composition of Gangs for Female and Male Members' Offending and Victimization. *Justice Quarterly*, 35(6), 941–976.

<https://doi.org/10.1080/07418825.2018.1424231>

Pettersson, T. & Vogel, M.A. (2023). *Tvångsomhändertaganden av unga – betydelse av kön, härkomst och socioekonomisk bakgrund för bedömningar i LVU-mål*. Rapport 2023:1. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.

Pew Research Center. (2023). *What the data says about gun deaths in the U.S.* Washington: Pew Research Center; 2023. [accessed Aug 28 2023]. Available from: <https://www.pewresearch.org/short-reads/2023/04/26/what-the-data-says-about-gun-deaths-in-the-u-s/>

- Pyrooz, D. C., Turanovic, J. J., Decker, S. H., & Wu, J. (2016). Taking Stock of the Relationship Between Gang Membership and Offending: A Meta-Analysis. *Criminal Justice and Behavior*, 43(3), 365–397. <https://doi.org/10.1177/0093854815605528>
- *Quinn, K., Dickson-Gomez, J., Broaddus, M., & Pacella, M. (2019). “Running Trains” and “Sexing-In”: The Functions of Sex Within Adolescent Gangs. *Youth & Society*, 51(2), 151–169. <https://doi.org/10.1177/0044118X16667375>
- Rostami, A. (2013). *Tusen fiender: en studie om de svenska gatugängen och dess ledare*. Polisutbildningen, Linnéuniversitetet.
- Salisbury, E. J., & Van Voorhis, P. (2009). Gendered Pathways: A Quantitative Investigation of Women Probationers’ Paths to Incarceration. *Criminal Justice and Behavior*, 36(6), 541–566. <https://doi.org/10.1177/0093854809334076>
- SBU (2023). *Psykosociala insatser för att förebygga och minska gängkriminalitet bland barn och unga vuxna*. Statens beredning för medicinsk och social utvärdering.
- Sernhede, O. (2007). *Alienation is my nation: Hiphop och unga mäns utanförskap i Det nya Sverige*. Stockholm: Ordfront.
- Steffensmeier, D., & Allan, E. (1996). Gender and Crime: Toward a Gendered Theory of Female Offending. *Annual Review of Sociology*, 22, 459–487.
- Sule, D. D. (2005). Correlates of Hispanic Female Gang Membership. *Journal of Gang Research*, 12(4), 1–23.
- Thornberry, T. P., Krohn, M. D., Lizotte, A. J., & Chard-Wierschem, D. (1993). The Role of Juvenile Gangs in Facilitating Delinquent Behavior. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 30(1), 55–87. <https://doi.org/10.1177/0022427893030001005>
- Thrasher, Frederic M. (1927/2013) *The Gang: A Study of 1313 Gangs in Chicago*. Chicago: Chicago University Press.
- *Timchenko, K., Rima, D., Mukhamadiyeva, G., Duzbayeva, S., & Beaver, K. M. (2020). Female Involvement in the Criminal Justice System and Risk of Violent Victimization: an Examination of Gang Involvement. *American Journal of Criminal Justice*, 45(6), 1040–1059. <https://doi.org/10.1007/s12103-020-09526-4>
- Ungdomsstyrelsen (2010). *Ungdom och ungdomspolitik: Ett svenskt perspektiv*. Stockholm: Ungdomsstyrelsen.
- Van Gemert, F., Lien, I-L., & Peterson, D. (2008). Introduction. I F. Van Gemert, D. Peterson, & I-L. Lien (Red.), *Street gangs, migration and Ethnicity* (3–14). New York: Routledge.
- *Varriale, A. (2008). Female Gang Members and Desistance: Pregnancy as a Possible Exit Strategy? *Journal of Gang Research*, 15(4), 35–64.

Weerman, F. M., Maxson, C. L., Esbensen, F-A., Aldridge, J., Medina, J., & van Gemert, F. (2009). *Eurogang Program Manual: Background, development, and the use of Eurogang instruments in multi-site, multi-method comparative research*. Eurogang Network, European Society of Criminology.

*Voisin, D. R., King, K. M., Diclemente, R. J., & Carry, M. (2014). Correlates of gang involvement and health-related factors among African American females with a detention history. *Children and Youth Services Review, 44*, 120–125.
<https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2014.05.001>

*Watkins, A. M., & Melde, C. (2018). Gangs, gender, and involvement in crime, victimization, and exposure to violence. *Journal of Criminal Justice, 57*, 11–25.
<https://doi.org/10.1016/j.jcrimjus.2018.02.005>

*Young, T. (2009). Girls and Gangs: 'Shemale' Gangsters in the UK? *Youth Justice, 9*(3), 224–238.

Barnombudsmannen är en statlig myndighet med uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s

Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm
Telefon: 08-692 29 50
info@barnombudsmannen.se
www.barnombudsmannen.se